

Se an. Se igen. Send videre

Nyt værktøj kan hjælpe med at vurdere symptomer på hjernetumorer hos børn og unge

Almen praksis er ofte de første til at se børn og unge med symptomer, der kunne være tegn på en hjernetumor. Hovedpine, opkastninger, kvalme og vækstforstyrrelser skyldes ofte andre ting, men symptomerne kan i nogle tilfælde skyldes en hjernetumor. Hjernetegn.dk kan støtte vurderingen.

Totredjedeleaftiden fra symptom til diagnose ligger i perioden efter barnets første kontakt med sundhedssektoren. Derfor har forskere ved de børneonkologiske afdelinger i Danmark udviklet hjernetegn.dk. Det er et nyt evidensbaseret værktøj, som kan understøtte praktiserende læger, når de skal vurdere, hvornår man kan se tiden an, hvornår man skal se barnet

igen, og hvornår man skal sende barnet videre til en specialist.

Modsat børneafdelingerne på landets hospitaler, hvor vi kun behandler de sygeste børn, møder praktiserende læger hver dag raske børn og unge, der kommer i konsultationen af forskellige årsager og med forskellige symptomer. Det drejer sig oftest om symptomer, som kan tilskrives hyppige, almindelige og ikke-alvorlige sygdomme eller tilstande i barnealderen. I nogle tilfælde vil årsagen ligge lige for, i andre tilfælde vil symptomerne give anledning til undren, og i få tilfælde vil de give anledning til mistanke om alvorlig sygdom. I disse tilfælde kan det være værdifuldt at kunne opsøge beslutningsstøtte i vurderingen af næste skridt og derigennem kunne sortere de mange patienter.

Hjernetegn.dk er et nyt online værktøj, som indeholder en hurtig beslutningsalgoritme, der netop kan bekræfte eller afkræfte behovet for specialistentvisning.

Udviklet og testet af eksperter

Hjernetegn.dk er udviklet af en forskergruppe med tilknytning til landets børneonkologiske afdelinger. Al indhold på hjernetegn.dk er baseret på aktuel evidens på området og udarbejdet af forskergruppen i samarbejde med speciallæger inden for pædiatrisk onkologi, neuropædiatri, oftalmologi, børne- og ungdomspsykiatri og almen medicin.

Websitet er udviklet med fokus på at være enkelt, overskueligt og hurtigt at navigere i. I udviklingsfasen har en gruppe praktiserende læger fra forskellige praksis bidraget med ind-

Symptombilledet for
hjernetumorer er ofte
uspecifikt og varierer alt
efter tumorens placering
og barnets alder.

Om hjernetegn.dk

- Hjernetegn.dk er et online værktøj til praktiserende læger, som kan understøtte deres vurdering af børn og unge, der har symptomer på en hjernetumor.
- Med hjernetegn.dk kan praktiserende læger hurtigt og enkelt få overblik over, hvornår tiden kan ses an, hvornår børnene skal ses igen, og hvornår de skal henvises direkte til udredning.
- Hjernetegn.dk er udviklet og kvalitetssikret af speciallæger inden for børneonkologi, neuropædiatri, almen pædiatri, almen medicin, oftalmologi og børne- og ungdomspsykiatri.

sigt i, hvilke problemstillinger de møder i klinikken, og givet indblik i flow og arbejdsgange i praksis, for at sikre at værktøjet passer ind i en travl klinisk hverdag. Undervejs har praktiserende læger også været involveret i at teste websitet i forhold til indhold, sprog og navigation.

Beslutningsalgoritmen på hjernetegn.dk er udviklet ud fra de tre mulige veje: se an, se igen og send videre. Herigennem kan sundhedsprofessionelle på en let og enkel måde understøttes i deres vurdering af, hvornår de med ro i maven kan se tiden an, og hvornår symptomerne er af en karakter, der bør sendes til videre undersøgelser, så risikoen for at overse en hjernetumor mindskes.

Ud over beslutningsalgoritmen indeholder hjernetegn.dk tips til anamnese, objektiv undersøgelse, opmærksomhedspunkter og alarmsymptomer.

Sjælden sygdom med store konsekvenser

I Danmark diagnosticeres årligt cirka

Hovedpine

Alarmsymptomer**Vurdering og undersøgelser****Beslutningsværktøj**

Se an

- En isoleret hovedpine af uændret karakter eller intensitet og uden øvrige ledsagesymptomer i løbet af 4 uger (med stor sandsynlighed ikke en hjernetumor)
- Ingen øvrige alarmsymptomer
- Normal neurologisk undersøgelse

Plan: Berolige. Ingen mistanke om CNS tumor. Videre plan og varsel efter vanlig praksis. Hovedpine bør udredes i henhold til [DPS' retningslinje for Hovedpine](#).

Se igen

- Hovedpine uden oplagt årsag med varighed mindre end fire uger
- Ingen øvrige alarmsymptomer
- Normal neurologisk undersøgelse

Plan: Revurder patienten 4 uger efter symptomdebut. Gentag anamnese, vurdering og objektiv undersøgelse. Hvis hovedpinen persisterer, men der stadig ikke er tilkommet øvrige bekymrende træk eller symptomer, kan du berolige.

Send videre

- Pludseligt opstået "worst ever" hovedpine
- Kronisk progredierende hovedpine
- Ændret kvalitet, tiltagende intensitet eller hyppighed
- Occipital hovedpine
- Tilbagevendende lokaliseret hovedpine
- Hovedpine med positive fund ved neurologisk undersøgelse
- Hovedpine med et eller flere andre symptomer på en tumor i CNS

Plan: Strakshenvisning til pædiatrisk vurdering, som tager stilling til evt. billeddiagnostik.

50 tilfælde af tumorer i centralnervesystemet hos børn og unge (op til 18 år). Omkring 80 procent er fortsat i live fem år efter diagnosen, men tre ud af fire lever med moderate til svære invaliderende senfølger, såsom kognitive og psykosociale problemer, hor-

monsygdomme, epilepsi, syns- og hørenedsættelse eller fysiske handicap med nedsat motorisk funktionsniveau.

Senfølger, der rammer i børne- og ungdomsårene, har store konsekvenser for barnet, som skal leve et langt liv med senfølgerne. Det kan påvirke

Symptomer

- Hovedpine
- Kvalme og opkastninger
- Kræmper og epilepsi
- Syns- og øjensymptomer
- Balanceproblemer og motoriske symptomer
- Øget hovedomfang
- Abnorm hovedstilling
- Vækstforstyrrelser, tidlig eller forsinket pubertet
- Adfærds- og personlighedsændringer
- Rygsmerter

familieliv, socialt liv, arbejdsliv og fysisk udfoldelse. Ser man på børnecancer generelt, er de børn, der får en hjernetumor, den gruppe, der får flest senfølger.

Tidligere diagnostik formodes at mindske senfølger

Hjernetumorer har en større diagnostisk forsinkelse end andre tumorer hos børn og unge. Det skyldes, at symptombilledet for hjernetumorer ofte er uspecifikt og varierer alt efter

Hjernetumorer hos børn og unge

- Hvert år diagnosticeres cirka 50 tumorer i centralnervesystemet hos børn og unge i Danmark.
- 80 pct. er i fortsat i live fem år efter diagnosen.
- Tre ud af fire lever med moderate til svære invaliderende senfølger efter behandlingen.
- Tidlig diagnostik medfører mindre intensiv behandling, som formodes at reducere risikoen for senfølger.

Udviklingen af hjernetegn.dk er inspireret af det britiske initiativ HeadSmart.

tumorens placering og barnets alder. Den tid, der i dag går fra første symptom, indtil barnet henvises til specialiseret udredning og behandling, kan variere fra dage til år.

Præliminære data viser, at cirka to tredjedele af tiden fra symptom til diagnose ligger i perioden efter, at barnet har været i kontakt med sundhedssektoren på grund af symptomerne første gang. Forsinkelsen findes i både den primære og sekundære sektor.

De højmaligne og aggressivt voksende tumorer har kortere diagnostiske interval, hvorimod lavgradstumorernes vokser langsomt, og symptomerne kommer snigende over længere tid. Når hjernetumorer findes tidligt, øger det muligheden for et bedre forløb for familierne og en mere skånsom behandling for barnet. Det formodes at give færre invaliderende senfølger og forventeligt et bedre liv efter endt behandling.

Inspiration fra England

Udviklingen af hjernetegn.dk er inspireret af det britiske initiativ HeadSmart, som blev lanceret i 2011. Her lykkedes det at reducere tiden fra første symptom til diagnose fra gennemsnitligt 9,1 uger til 6,7 uger. I HeadSmart er der blandt andet udviklet faglige guidelines og redskaber, som er målrettet sundhedsprofessionelle.

Forud for lanceringen af hjernetegn.dk er den diagnostiske proces og det diagnostiske interval for børn og

unge med hjernetumorer kortlagt, så brugen af værktøjet kan monitoreres og evalueres i en dansk kontekst – både efter lanceringen og på længere sigt.

Læs mere

På hjernetegn.dk kan du læse om symptomer på en hjernetumor, hvad der er særligt vigtigt at være opmærksom på ved børn i forskellige aldre og se beslutningsværktøjet.

Hvis du vil vide mere, har spørgsmål eller input til sitet, er du velkommen til at kontakte læge og ph.d.-studerende Kathrine Synne Weile på kathrineweile@clin.au.dk. //

Bag om hjernetegn.dk

Hjernetegn.dk er udviklet af specialister fra de børneonkologiske afdelinger i Danmark og Dansk Pædiatrisk Hæmatologisk Onkologisk Selskab i samarbejde med Danish Collaborative Comprehensive Childhood CNS tumour Consortium (5C), Kræftens Bekæmpelse og Børnecancerfonden. Arbejdet er støttet økonomisk af Børnecancerfonden og Kræftens Bekæmpelse via Knæk Cancer.

Repræsentanter fra landets børneonkologiske afdelinger:

- Louise Tram Henriksen, afdelingslæge, ph.d., Børn og Unge, Aarhus Universitetshospital
- René Mathiasen, overlæge, klinisk lektor, ph.d., Afdeling for Børn og Unge, Rigshospitalet
- Michael Callesen, overlæge, ph.d., Børneonkologisk afdeling, Odense Universitetshospital
- Christina Friis Jensen, afdelingslæge, ph.d., Børne- og Ungeafdelingen, Aalborg Universitetshospital